

**M.Ed. Semester - 4 (CBCS) Examination  
March/April - 2025 (NEW COURSE)**

**GROUP-B Educational Management and Organization in Secondary Education  
(Elective-1)**

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

**Instructions:**

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

વિભાગ-૧

- પ્રશ્ન.૧ કોઈપણ બે પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (૨૦ ગુણ - ૧૦ ગુણ દરેક) (૨૦)
- 1) શૈક્ષણિક આયોજનની વ્યાખ્યા આપો અને તેના પ્રકારો (રાષ્ટ્રીય, રાજ્ય, જિલ્લા) સમજાવો. તે અસરકારક શાળા વ્યવસ્થાપનમાં કેવી રીતે ફાળો આપે છે?
  - 2) શાળા વિકાસ યોજના (SDP) શું છે? તેનું મહત્વ અને તૈયારીના પગલાઓ વર્ણવો.
  - 3) શાળા વ્યવસ્થાપનમાં શિક્ષકો, SMDC અને સમુદાયની ભૂમિકા સમજાવો.
- પ્રશ્ન.૨ (અ) કોઈપણ બેના જવાબ આપો. (૫ ગુણ દરેક) (૧૦)
- 1) શાળામાં ત્રણ મૂળભૂત સંસાધનો અને તેમનું મહત્વ લખો.
  - 2) શાળા વિકાસ માટે નાણાકીય સંસાધનો (ગ્રાન્ટ, દાન) કેવી રીતે જુથબદ્ધ કરી શકાય?
  - 3) શાળામાં માનવ સંસાધનો (શિક્ષકો, પાલકો, વિદ્યાર્થીઓ) વચ્ચેનો પરસ્પર સંબંધ વર્ણવો.
- પ્રશ્ન.૨ (બ) બધાના જવાબ આપો. (૧ ગુણ દરેક) (૦૫)
- 1) SMDCનું પૂર્ણ રૂપ: \_\_\_\_\_
  - 2) શૈક્ષણિક આયોજનનો એક પ્રકાર: \_\_\_\_\_ (દા.ત., ટ્રેકાગાળા)
  - 3) વર્ગખંડ વાતાવરણનો એક મુખ્ય ઘટક: \_\_\_\_\_
  - 4) એક શિક્ષણ-અધ્યયન સાધનનું નામ: \_\_\_\_\_
  - 5) શાળામાં અવરોધ-મુક્ત વાતાવરણ શું છે? \_\_\_\_\_

વિભાગ-૨

- પ્રશ્ન.૩ કોઈપણ બે પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (૨૦ ગુણ - ૧૦ ગુણ દરેક) (૨૦)
- 1) શાળા વ્યવસ્થાપનમાં મોનિટરિંગ શું છે? માધ્યમિક સ્તરે તેના ઉદ્દેશ્યો અને પદ્ધતિઓ ચર્ચા કરો.
  - 2) વર્ગખંડ વ્યવસ્થાપનમાં શિક્ષકની ફેસિલિટેટર તરીકેની ભૂમિકા સમજાવો. તે ગુણવત્તાપૂર્ણ શિક્ષણને કેવી રીતે વધારે છે?
  - 3) વ્યક્તિગત શિક્ષણ અને સમૂહ શિક્ષણ વ્યવસ્થાપન વ્યૂહરચનાઓની તુલના કરો.
- પ્રશ્ન.૪ (અ) કોઈપણ બેના જવાબ આપો. (૫ ગુણ દરેક) (૧૦)
- 1) અસરકારક વર્ગખંડ વ્યવસ્થાપનના મુખ્ય ઘટકો શું છે?
  - 2) વિદ્યાર્થીઓની સંડોવણી શિક્ષણ સંસાધન વ્યવસ્થાપનને કેવી રીતે સુધારી શકે છે?
  - 3) શાળા મોનિટરિંગમાં સામાન્ય સમસ્યાઓ અને ઉકેલો લખો.
- પ્રશ્ન.૪ (બ) બધાના જવાબ આપો (૧ ગુણ દરેક): (૦૫)
- 1) ICTનું પૂર્ણ રૂપ: \_\_\_\_\_
  - 2) મોનિટરિંગનો એક ઉદ્દેશ્ય: \_\_\_\_\_
  - 3) શાળામાં સંઘર્ષ વ્યવસ્થાપન માટેનું એક સાધન: \_\_\_\_\_
  - 4) વર્ગખંડ વ્યવસ્થાપન માટે એક સંદર્ભ પુસ્તકનું નામ: \_\_\_\_\_
  - 5) RMSA શું છે? \_\_\_\_\_

## ENGLISH VERSION

### SECTION-1

**Q.1 Answer any two questions. (20 Marks – 10 Marks each) (20)**

- 1) Define educational planning and explain its types (National, State, District). How does it contribute to effective school management?
- 2) What is a School Development Plan (SDP)? Describe its importance and steps for preparation.
- 3) Explain the role of teachers, SMDC, and the community in school management.

**Q.2 (A) Answer any two (5 Marks each): (10)**

- 1) List three infrastructural resources in a school and their significance.
- 2) How can financial resources (grants, donations) be mobilized for school development?
- 3) Describe the inter-relationship between human resources (teachers, parents, students) in a school.

**Q.2 (B) Answer all (1 Mark each): (05)**

- 1) Full form of SMDC: \_\_\_\_\_
- 2) One type of educational planning: \_\_\_\_\_ (e.g., Short-term)
- 3) A key component of classroom environment: \_\_\_\_\_
- 4) Name one teaching-learning material: \_\_\_\_\_
- 5) What is a barrier-free environment in schools? \_\_\_\_\_

### SECTION-2

**Q.3 Answer any two questions. (20 Marks – 10 Marks each) (20)**

- 1) What is monitoring in school management? Discuss its objectives and mechanisms at the secondary level.
- 2) Explain the role of a teacher as a facilitator in classroom management. How does it enhance quality learning?
- 3) Compare individualized learning and group learning management strategies.

**Q.4 (A) Answer any two (5 Marks each): (10)**

- 1) What are the key components of effective classroom management?
- 2) How can student involvement improve learning resource management?
- 3) List three common issues in school monitoring and suggest solutions.

**Q.4 (B) Answer all (1 Mark each): (05)**

- 1) Full form of ICT: \_\_\_\_\_
- 2) One objective of monitoring: \_\_\_\_\_
- 3) A tool for conflict management in schools: \_\_\_\_\_
- 4) Name one reference book for classroom management: \_\_\_\_\_
- 5) What is RMSA? \_\_\_\_\_

\*\*\*\*\*